בתי המשפט

בית המשפט המחוזי בירושלים	בש"א 3227/02 ת"א 1571/98
בפני: כבוד השופט יוסף שפירא	

בעניין: **קופת חולים כללית**
ע"י ב"כ עו"ד עו"ד ל' מאיר ע' האוזנר
המבקשת

נ ג ד

זרח אוריאל גהל
ע"י ב"כ עו"ד ויינרוט
המשיב

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור
לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'
להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר
להחלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר
להחלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר
להחלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר
להחלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר
להחלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר
לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס
להחלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ
E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

להחלטה בעליון (06-09-2009): רעא 4838/04 Brown and Williamson Tobacco corp. ואח' נ' שירותי בריאות כללית שופטים: א' פרוקצ'יה, מ' נאור, א' חיות, עו"ד: בקשה, מיום 30, 09 להפרדת הדיון בבקשות רשות הערעור מהדיון בע"א 7547/99

כתבי עת:
ישראל גלעד, "הסיבתיות במשפט הנזיקין הישראלי", משפטים, יד (תשמ"ד-תשמ"ה)

מיני-רציו:

* התיישנות – תקופת ההתיישנות – חישובה

* נזיקין – הגנות – התיישנות

* בתי-משפט – סמכות – סמכות בינלאומית

* דיון אזרחי – המצאת כתבי-בי-דין – מחוץ לתחום השיפוט

* דחיית בקשתו של זרח גהל לביטול היתר המצאה מחוץ לתחום בתביעה נגד יצרניות הסיגריות בארה"ב ובישראל.

בקשה לביטול היתר המצאה מחוץ לתחום של כתב תביעה נגד זרח גהל מ"דובק", שניתן למבקשת בגין תביעתה כנגד יצרניות הסיגריות בארה"ב ובישראל. בין השאר, נטען, כי התביעה התיישנה.

–

ביהמ"ש המחוזי דחה את הבקשה ופסק כי:

ככלל, קיימת נכונות להסתפק בהצהרת המצהיר באשר לנכונות העובדות שבכתב התביעה ואין חובה בידיעה אישית. יתרה מכך, גם שאיבה ממקור מוסמך אפשרית. במקרה דנן, מתבסס התצהיר של מנכ"ל המשיבה על ידיעתו האישית ועל מסמכים שקרא, לרבות פסק-דין של ביהמ"ש המחוזי בעניינו של זרח גהל העוסק בהליכי רכישת הטבק לסוגיו השונים ומחיריו. יש רלבנטיות וקשר הדוק בין סוגי הטבק הנרכש לבין הליכי ייצור הסיגריות, סוגי ורמות החומרים הממכרים שהוכנסו בזמן ייצורן, שזה לב ליבה של התביעה, נשוא בקשה זו.

כאשר מועלית טענת שיהוי, ראוי לבדוק כל מקרה לגופו, ולבחון מהן הפעולות שננקטו ובפני אלו קשיים עמדו. קשיי איתור רלבנטיים לכל טענת שיהוי, בין אם השיהוי הוא בעצם הגשת כתב התביעה, ובין אם הוא באיתורו של נתבע זר. בנסיבות העניין, לאור הקושי באיתורו של גהל, השיהוי בהגשת הבקשה אינו מצדיק את ביטול היתר ההמצאה שניתן.

יש להפריד בין יסוד הקשר הסיבתי ובין יסוד הנזק לעניין חישוב תקופת ההתיישנות. סעיף 8 לחוק ההתיישנות מחיל גם את גילוי יסוד הקשר הסיבתי, בהתבסס על בסיס רפואי מדעי לקשר בין הנזק לבין המעשה או המחדל המיוחס לנתבע, בנוסף לרכיב הנזק עצמו, שקיים בשני הסעיפים. לשם קביעת

הקשר הסיבתי-המשפטי הנדרש נקבעו על ידי הפסיקה שלושה מבחנים: מבחן הצפיות, מבחן הסיכון ומבחן השכל הישר. במקרה דנן, על פי המבחנים הללו, קיים קשר סיבתי מובהק בין העישון למחלות הריאה, ועל כך מבססת קופ"ח את תביעתה. לכן שאלת ההתיישנות והגילוי המאוחר נתפסת ברשתו של סעיף 8 לחוק, ללא מחסום הזמן הקבוע בסעיף 89(2) לפקודת הנזיקין. מכל מקום, התביעה הוגשה תוך 10 שנים מיום עזיבתו של גהל את "דובק", ולכן היא לא התיישנה.

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור
להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור
לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'
להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר
להחלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר
להחלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר
להחלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר
להחלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר
להחלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר
לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס
להחלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר
להחלטה בעליון (15-02-2006): רעא 11418/05 B.A.T Industries P.L.C נ' שרותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: נאמן יעקב, האוזנר עמוס, ט' ארליך, ד' זילר
להחלטה בעליון (06-09-2009): רעא 4838/04 Brown and Williamson Tobacco corp. ואח' נ' שירותי בריאות כללית שופטים: א' פרוקצ'יה, מ' נאור, א' חיות

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

לפסק-דין בעליון (13-07-2011): רעא 4838/04 Brown and Williamson Tobacco Corp נ' דובק בע"מ שופטים: (בדימ') א' פרוקצ'יה, מ' נאור, א' חיות, עו"ד: בע"א 7547/99 גד נשיץ, עזריאל רוטמן, איתן נשיץ, שרון המר, ליפא מאיר, עמוס האוזנר, ישראל קנטור, דרור קדם, חגית אברהמי, טוביה ארליך, דוד זילר, בע"א 7547/99 גידי פרישטיק, אלון גלרט, ברע"א 4838/04 טוביה ארליך, ברע"א 5181/04 גד נשיץ, ברע"א 5721/04 ישראל קנטור

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

להחלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר

להחלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר

להחלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

להחלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

להחלטה בעליון (15-02-2006): רעא 11418/05 B.A.T Industries P.L.C נ' שרותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: נאמן יעקב, האוזנר עמוס, ט' ארליך, ד' זילר

לפסק-דין בעליון (04-08-2011): רעא 11418/05 B.A.T Industries P.L.C נ' שרותי בריאות כללית שופטים: א' גרוניס, עו"ד: ד"ר ליפא מאיר, עמוס האוזנר, טוביה ארליך

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

להחלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר

להחלטה בעליון (10-04-2005): רעא 11868/04 R.J. Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר

להחלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר

להחלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

להחלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

להחלטה בעליון (15-02-2006): רעא 11418/05 B.A.T Industries P.L.C נ' שרותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: נאמן יעקב, האוזנר עמוס, ט' ארליך, ד' זילר

לפסק-דין בעליון (11-08-2011): רעא 11868/04 R.J. Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: א' גרוניס, עו"ד: ד"ר ליפא מאיר, צביקה שטוירמן, שניתנה, יוסף שפירא

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

להחלטה בעליון (19-07-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה בעליון (27-07-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה בעליון (01-08-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה בעליון (04-08-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

לפסק-דין בעבודה (01-05-2006): בל 7340/05 יעקב שגיא נ' המוסד לביטוח לאומי שופטים: א. סלע, עו"ד: גולן, ברק נבות

להחלטה בעליון (15-08-2011): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: א' גרוניס, עו"ד: ד"ר יעקב וינרוט

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

להחלטה בעליון (19-07-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה בעליון (27-07-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה בעליון (01-08-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

להחלטה בעליון (04-08-2005): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס

לפסק-דין בעבודה (01-05-2006): בל 7340/05 יעקב שגיא נ' המוסד לביטוח לאומי שופטים: א. סלע, עו"ד: גולן, ברק נבות

להחלטה בעליון (15-08-2011): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: א' גרוניס, עו"ד: ד"ר יעקב וינרוט

לפסק-דין בעליון (23-08-2011): רעא 734/05 זרח אוריאל גהל נ' שירותי בריאות כללית שופטים: א' גרוניס, עו"ד: עמוס האוזנר, ד"ר יעקב וינרוט, שניתנה, י' שפירא

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

להחלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר

להחלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר

להחלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

להחלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

להחלטה בעליון (15-02-2006): רעא 11418/05 B.A.T Industries P.L.C נ' שרותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: נאמן יעקב, האוזנר עמוס, ט' ארליך, ד' זילר

להחלטה בעליון (15-09-2011): דנא 6181/11 שירותי בריאות כללית נ' brown and wililiamson tobacco corp שופטים: גיא שני, עו"ד: נאמן יעקב, האוזנר עמוס, ט' ארליך, ד' זילר

החלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

החלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

החלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

החלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר

החלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר

החלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר

החלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר

החלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

החלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

החלטה בעליון (15-09-2011): דנא 6181/11 שירותי בריאות כללית נ' brown and wililiamson tobacco corp שופטים: גיא שני, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

החלטה בעליון (09-01-2012): דנא 6181/11 שירותי בריאות כללית נ' brown and wililiamson tobacco corp שופטים: ה א' ריבלין, עו"ד: עמוס האוזנר, ליפא מאיר

החלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: כבוד השופטת מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ, ע' האוזנר, ליפא ליאור

להחלטה במחוזי (19-01-2001): בשא 3171/00 עדנה גהל נ' קופת חולים כללית שופטים: מרים מזרחי, עו"ד: ש' הורוביץ ואח', ע' האוזנר, ליפא ליאור

לפסק-דין במחוזי (26-07-2001): עא 1295/00 קופת חולים כללית נ' r.j. reynolds שופטים: עוני חבש, עו"ד: עמוס האוזנר, י. יוסיפוף ואח'

להחלטה במחוזי (31-10-2001): בשא 7014/01 שירותי בריאות כללית נ' PHILIP MORRIS INC שופטים: צבי זילברטל, עו"ד: האוזנר, פומרנץ, אברהמי, קנטור, נשיץ, בן דרור, ארליך, זילר

להחלטה במחוזי (16-02-2004): בשא 1628/03 Philip Morris USA Inc. נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: קנטור, אלחנני, נשיץ, ברנדיס, הרצוג, פוקס, נאמן, ליפא מאיר, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (22-11-2004): בשא 3241/02 R.J. Reynolds Tobacco Compani נ' קופת חולים כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: אבי כהן, מאיר ליפא, עמוס האוזנר

להחלטה במחוזי (08-06-2005): בשא 3242/02 Liggett & MyersInc נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: ארדינסט, בן נתן, ליפא מאיר, עמוס האונזנר

להחלטה במחוזי (02-11-2005): תא 1571/98 שירותי בריאות כללית נ' R.J REYNOLDS TOBACCO COMPANY שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: האוזנר

להחלטה במחוזי (03-11-2005): בשא 3261/02 A.T Industries P.L.C נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: טוביה ארליך, הרצוג, פוקס נאמן, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

לפסק-דין בעליון (20-11-2005): רעא 10431/05 R.J Reynolds Tobacco Company נ' שירותי בריאות כללית שופטים: אשר גרוניס, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

להחלטה במחוזי (22-12-2005): בשא 3229/02 Lowes Corporation נ' שירותי בריאות כללית שופטים: יוסף שפירא, עו"ד: יגאל ארנון, עמוס האוזנר, ליפא מאיר

להחלטה בעליון (15-09-2011): דנא 6181/11 שירותי בריאות כללית נ' brown and wililiamson tobacco corp שופטים: גיא שני, עו"ד: כהן אבי, האוזנר עמוס

להחלטה בעליון (09-01-2012): דנא 6181/11 שירותי בריאות כללית נ' brown and wililiamson tobacco corp שופטים: ה א' ריבלין, עו"ד: עמוס האוזנר, ליפא מאיר

לפסק-דין בעליון (26-01-2012): דנא 6181/11 שירותי בריאות כללית נ' brown and wililiamson tobacco corp שופטים: ה א' ריבלין, עו"ד: עמוס האוזנר, ליפא מאיר

החלטה

-

עניינה של בקשה זו הוא ביטול היתר המצאה של כתב תביעה נגד זרח גהל ואחרים מחוץ לתחום, שניתן למבקשת, קופת חולים כללית, (בש"א 3241/02), בגין תביעתה כנגד יצרניות הסיגריות בארה"ב ובישראל.

רקע עובדתי

1. בשנת 1998 הוגש כתב תביעה כנגד המבקש ואחרים. ביום 5.2.02 , שלוש וחצי שנים לאחר הגשת כתב התביעה, ביקשה המשיבה, במעמד צד אחד, היתר המצאה למבקש אל מחוץ לתחום .

ביום 24.2.02 ניתן ההיתר, במעמד צד אחד. ביום 20.10.02 הגיש המבקש, יחד עם הנתבעות האחרות, בקשה לביטול היתר ההמצאה במסגרת בש"א 572/02.

ביום 16.2.03 ניתנה החלטה על ידי בית משפט זה, בבקשות שהוגשו על ידי מספר נתבעות, (בש"א 1628/03, בש"א 1686/03 , בש"א 2685/03), שלא למחוק את התביעה על הסף.

-

-

טענות הצדדים

2. המבקש (להלן: "גהל"), טוען בהערה מקדמית, כי מבין כל מנהלי חברות הטבק, נבחר דווקא הוא להיות נתבע באופן אישי, למרות שעושרו אינו עולה על עושרם של מנהלי חברות הענק האחרות הנתבעות בתיק זה.

המשיבה מנמקת את תביעתה האישית כנגד המבקש בגין מעורבותו האישית בכל הנעשה בדובק , בהיותו, לדבריה "הרוח החיה בכול". בנוסף, מציינת המשיבה, כי בשונה ממנהלים של חברות אחרות, "גהל נטל ארגזים גדושי מסמכים באישון הלילה על מנת להשמידם, בהימלטו מאימת החוק". פעולה זו, כמו גם המידע האקסלוסיבי שברשותו, מצדיקה הגשת תביעה אישית כנגדו.

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

3. ב"כ המבקש, עו"ד י' וינרוט וא' וינרוט מעלים שלוש טענות סף המהוות, לטענתו, עילה לביטול היתר ההמצאה שניתן:

א. התצהיר עליו חתם מנכ"ל המשיבה, מר וורמברנד (להלן: "וורמברנד") אינו עונה לדרישות התקנה למתן היתר המצאה.

ב. היה שיהוי של כשנתיים בהגשת הבקשה להמצאה מחוץ לתחום.

ג. על מעשיו של המבקש חלה התיישנות.

בחנתי את הטענות הללו ומסקנתי היא שיש לדחותן. אדון בכל טענה בנפרד.

התצהיר שצורף לבקשת המשיבה

4. לטענת המבקש מאחר ומדובר בהטלת סמכות כפויה על זרים, המצויים מחוץ לתחום השיפוט, על המשיבה היה לשכנע את בית המשפט כי יש בידה עילת תביעה לכאורה. על הטוען לאחריות אישית של אורגן לפרט מהן הנסיבות שבגינן תוטל האחריות. טענה סתמית בדבר היות המבקש ה"רוח החיה" אינה ממלאת אחר חובה זו.

על הבקשה להיתמך בתצהיר ממנו תעלנה עובדות לפיהן היה המבקש עצמו מעורב אישית בעוולות הנטענות, ולהצביע על פעולותיו בנוגע לאותן עוולות. על המצהיר להצהיר על ידיעתו את העובדות נשוא התובענה מידיעתו האישית, ולא בצורה מעורפלת. כך מפרט דר **י' זוסמן** בספרו, סדר הדין האזרחי, ע' 247- 248. כן ראו ע"א 694/86, דוד אוסטפלד נ' משה בהירי, פ"ד מג(3), ע"א 65/81 **TORINO, נ' אשדוד בונדד בע"מ ו-2 אח'** , פ"ד לז(2), 837.

בתצהיר מסתמך וורמברנד על דברי בא כוחו ולא על ידיעתו האישית, בנקטו בביטוי: ***"על פי יעוץ משפטי שקיבלתי"***. אם הצהרת פרקליט המשיבה אינה עומדת בתנאי התקנה, קל וחומר שהצהרה המתבססת על דברי הפרקליט אינה עומדת בכך. התצהיר מעורפל ומפרט את הנסיבות בצורה כללית ואין למצהיר ידיעה אישית בנושאי המשפט. הוא מבסס את תצהירו על האמור בכתב התביעה בלבד, וזה איננו מקור מוסמך. בתצהירו הוא פורס את כל האפשרויות התיאורטיות לחבות אישית, בציינו ו/או באמצעותו, באישורו, בידיעתו או בהסכמתו של המבקש.

כן, לטענתו, בדיון בבית המשפט העלה המצהיר לראשונה מקור נוסף לידיעתו, דהיינו מדיוני הוועדה שהוקמה על ידו. המבקש סבור כי אין קשר בין ועדה זו, בה היו חברים רופאים וכלכלן, לחבותו ומעורבותו האישית בדובק.

בנוסף, לטענת המבקש, המצהיר החל לעבוד בשירותי כללית רק בשנת 1995, ולפני כן עבד בתעשיות רכב בע"מ, ולא היה מעורב עד אז בכל הנושא של עישון וטבק. בתקופה הרלבנטית לכתב התביעה הוא היה מנהל הכספים של המשיבה ולכן ידיעותיו בתחום התביעה מוגבלות.

לטענת ב"כ המשיבה, עוה"ד ל' מאיר וע' האוזנר, על פי תקנה 501(א) כל שנדרש הוא תצהיר המציין כי המצהיר מאמין שיש למבקש עילת תביעה טובה, המפרט באיזה מקום נמצא הנתבע, וכן מהם נימוקי הבקשה. המצהיר אינו נדרש להצהיר על כל פרטיו של כתב התביעה, והוא אינו אמור לדעת מידיעה אישית את פרטי קבלת ההחלטות בדובק. בעדותו של וורמברנד בבית המשפט הוא העיד כי מידיעתו וניסיונו גהל הוא היחיד הקובע בדובק (ע' 5 לפרוטוקול) והיחיד שיכול לנהל מו"מ (שם, ע' 11).

מקור אמונתו וידיעתו, על פי עדותו, הוא ממסמכים שראה, חומרים שקרא, והידע האישי שלו מפגישותיו עם גהל.

באשר למסמכים שראה, מציינת המשיבה את מאגר מסמכים שניסה המבקש לטענתה להבריח, וכן פסק הדין שניתן כנגדו בעניין מס הכנסה, עמ"ה 94/89, 99/90, 7/91, זרח גהל ועדנה גהל נ' פקיד השומה למפעלים גדולים, (להלן: "תיק מס הכנסה").

בעניין זה טוען המבקש כי אין להסתמך על פסק הדין, שכן בעקבות ערעור שהוגש על ידו על פסק הדין, הוסכם בין שלטונות המס לבינו על ביטולו. כן, לטענתו, תיק מס ההכנסה מתייחס לשנים 1982-1985, בעוד שהוא עזב את הארץ בשנת 1988, והתקופה הרלבנטית בתביעה היא בין השנים 1990- 1998.

בנוסף, לטענת המבקש, תיק מס הכנסה מתייחס לקביעת המחירים של הטבק, שעל פי טענת שלטונות המס נופחו, ואילו בתיק זה של כללית מדובר על ייצור הסיגריות, שיווקן ומכירתן, בדגש על ייצורן בצורה הממכרת את המשתמשים. בתחום זה לא נאמר

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ
E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

דבר על מעורבותו של המבקש בתיק מס ההכנסה. כן, לטענתו, קטעים שלמים שצוטטו על ידי המשיבה אינם בגדר ממצא שיפוטי בתיק אלא טענות שהועלו על ידי פקיד השומה. (הציטוטות בסעיפים 4,6, ו 8).

-

5. נשאלת השאלה מהם סדרי הדין בסוגייה זו ומה נדרש מהמצהיר להכליל בתצהירו. **י' זוסמן** בספרו סדרי דין האזרחי, מהדורה שביעית, 1995, מציין:

> **"מאחר ובירור ההמצאה נעשה בלא הזמנת הנתבע, במעמד התובע בלבד, הבקשה חייבת להיות נתמכת בתצהיר, שבו יפרש המצהיר כי הוא מאמין שיש לתובע עילת תביעה טובה וכן היכן נמצא הנתבע. כן חייב המצהיר בהתאם לתקנה 501 לפרש בתצהיר את נימוקי הבקשה. אין הכרח בדבר, כי התובע בעצמו יהא המצהיר, <u>ובלבד שהמצהיר ידע את פרטי העניין במידה כזו שיוכל להצהיר עליהם מידיעתו האישית</u>. עליו לאשר בתצהיר את עיקר העובדות המהוות את עילת התביעה, כדי לשכנע את השופט, לכאורה, שיש לו עילת תביעה בגדר אחת מפסקאות המשנה של תקנה 500. נוסף לכך חייב המצהיר לפרש בתצהיר את העובדות המביאות את עניינו בתוך אחת מתקנות המשנה של תקנה 500. התצהיר אינו יכול להיות מעורפל לגבי נסיבות הרשלנות הנטענת".** (שם, 247 , ההדגשה לא במקור, י.ש.)

כך גם ב[ע"א 565/77 - אפרים מזרחי נ' NOBEL'S EXPLOSIVES CO. LTD. , פ"ד לב](2), 115 , (להלן: "פרשת מזרחי"), סורבה על ידי כבוד השופט **י' זוסמן**, בקשה להיתר המצאה מחו"ל ליצרנית נשק, בין השאר משום שבתצהיר לא היה אימות לנימוקי הבקשה:

> **"תצהיר זה חסר ערך. הגשת תובענה, יהא אשר יהא הבסיס שלה, אינה עילה למתן היתר המצאה. השופט רשאי ליתן את ההיתר, על-פי תקנה 9) 467), אם באה לפניו ראיה לכאורה, כי אירע "מעשה או מחדל בתחום המדינה" המצדיק הגשת התובענה. נימוקי הבקשה הצריכים אימות אינם אלא העובדות המעמידות סמכותו של בית-המשפט ליתן את ההיתר".**
>
> (שם, 118).

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

בפרשת מזרחי הנ"ל נדונה אף צורת התצהיר, ונקבע כי רשימה הפורסת את כל האפשרויות אינה עונה לדרישות ההמצאה אל מחוץ לתחום:

> **"מקטלוג החלופות שהובא בסעיף 5 הנ"ל - ושים לב: על דרך ההדגמה בלבד הן הובאו, שכן החלופות שבהן מדובר שם הובאו רק "בין היתר" לתיאור הרשלנות - אי אתה יכול לקבל כל מושג מהי הרשלנות המיוחסת למשיבה. התיאור הוא הססני ומעורפל"**. (שם, 119).

יוצא, איפוא, כי תצהיר מעורפל, שבו למצהיר אין ידיעה אישית, אינו מספק. כך גם בבר"ע 210/81 -, **RAPID -HOLZ 7 SOHN** **נ' זאיד שעין ו-2 אח'** , פ"ד לו(3), 633 ציין כבוד השופט **ג' בך**:

> **"אך כאשר אין לפנינו לא חוות-דעת, לא דו"ח בדיקת האקדח ואף לא ראיה אחרת כלשהי על פגם באקדח, וכל שיש לנו הוא תצהיר, המדגיש, שאין לו ידיעה משלו בנושא, וכי הסתפק בקריאת כתב התביעה ובהעתקתו - אזי חוששני, שלא יצא התובע - המשיב 1 - ידי חובתו"**. (שם, סעיף 14).

יחד עם זאת באותו פסק דין, מקל כבוד השופט **ג' בך** עם המצהיר, באומרו כי התצהיר חייב לשאוב ממקור מוסמך ואינו חייב להתבסס על ידיעה אישית:

> **"יכול התצהיר, למשל, להתבסס על עדות שמיעה כדי להבהיר את נימוקי הבקשה, ובלבד שהוא יכיל משהו, שיש בו כדי לשכנע את השופט, כי יש למצהיר ידיעה אישית כלשהי בנושא המשפט, אשר לאורה נראית התביעה מבוססת למדיי. והיה והמידע אינו מבוסס על ידיעה אישית - יש להראות שהוא <u>שאוב ממקור מוסמך</u>"** (שם, 639, ההדגשה לא במקור, י.ש)

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

יצויין כי שני השופטים האחרים באותו הדיון, **בייסקי ושינבוים** הקלו עוד יותר עם המצהיר בסברם כי על דברים שהמצהיר לא נחקר חזקה שהצד השני הסכים למה שנאמר בו.

כבוד השופט **א' גולדברג** בע"א 837/87 - סרגיו הוידה נ' דן הינדי ואח'. פ"ד מד(4) 545 (להלן: פרשת הינדי") מקל עוד יותר עם המצהיר באפשרו לו להסתמך על העובדות שבכתב התביעה:

> **"דבר אחד הוא להצהיר על דרך האזכור וההפניה, דוגמת הצהרה כי "כל העובדות האמורות בכתב התביעה נכונות הן", שאז לא נקפיד עם התובע שיעתיק את כתב התביעה לתוך התצהיר. ודבר אחר היא ההצהרה כי "הגשתי תביעה", כפי שהצהיר המשיב במקרה דנן, שאין בה אימות העובדות שבתביעה.** (שם, 558 ההדגשה לא במקור, י.ש)

כך גם כבוד השופט **צ' זילברטל** בבש"א (ירושלים) 6939/01 **FILA FABRICA ITALIANA, נ' ל. האן צעצועים,** תק-מח 2001(3), 4435 , מציין כי די בתצהיר המאזכר את האמור בכתב התביעה:

> **"תצהירו של מר האן חוזר על האמור בכתב התביעה. כפי שראינו, הפסיקה הכירה באפשרות, שהתצהיר רק יאזכר את האמור בכתב התביעה (ע"א 98/97 וע"א 837/87 הנ"ל). מכאן, שוודאי שאין פסול בדרך בה נוסח התצהיר הנדון.** (שם, 4438 , ההדגשה לא במקור, י.ש.)

הנה כי כן הפסיקה המוקדמת החמירה עם המצהיר, ואילו הפסיקה המאוחרת מסתפקת בהצהרת המצהיר באשר לנכונות העובדות שבכתב התביעה ואינה מחייבת ידיעה אישית . יתרה מכך, גם שאיבה ממקור מוסמך מקור אפשרית. נותר, איפוא, לבחון מהם מקורותיו של וורמברנד, בהתאם לתצהירו וחקירתו הנגדית בבית משפט זה.

באשר לתצהירו, מציינת המשיבה, כי התצהיר מתבסס על ידיעתו האישית ומסמכים שקרא. בתפקידו הקודם הוא היה ראש חטיבת הכספים של המשיבה. תפקידו הנוכחי, כמו גם תפקידו הקודם, איפשר לו נגישות לנושאים המרכזיים בקופה בכלל, ובפרט לנושאים הכספיים. לתביעה כספית בהיקף נשוא תביעה זו, מן הסתם הייתה לו נגישות.

באשר לידיעתו, וורמברנד מציין בעדותו כי ידיעתו מתבססת על מסמכים שראה, חומרים שקרא, הידע האישי שלו ופגישותיו עם גהל. לטענת המשיבה, אחד המסמכים המשמעותיים שראה הוא אותו תיק מס הכנסה. מעורבותו של גהל בחברת דובק באה לביטוי בפסק הדין שניתן באותו תיק על ידי כבוד השופט **א' פלפל**.

כאמור, המבקש שולל התבססות על מקור זה, בציינו כי התיק **בוטל**, ההתייחסות בו היא לתקופה שונה, והוא דן בקביעת מחירי הטבק בלבד.

בחנתי את טענותיו אלה של המבקש ואינני מקבלן. על השתלשלות ההליכים בתיק ניתן ללמוד מע"א 4825/97 וע"א 4826/97, זרח גהל ועדנה גהל נ' פקיד השומה למפעלים גדולים ואח', פ"ד נ"ה(2), 433 , שם נדונה טענת חסיון לפסק הדין בעניין מס ההכנסה, ונסקרו ההליכים בתיק, על ידי כבוד השופטת **ד' דורנר**, בציינה:

> **"המבקשים-המערערים בע"א 4825/97 (המשיבים בע"א 4826/97) (להלן: גהל) והמשיב בע"א 4825/97 (המערער בע"א 4826/97) (להלן: פקיד-השומה) ערערו לפני בית-משפט זה על פסק-דין שניתן על-ידי בית-המשפט המחוזי בעניין שומות הכנסה שקבע פקיד-השומה לגהל עבור השנים 1982-1985. בגידרם של ערעורים אלו, שהדיון בהם התנהל בדלתיים פתוחות, הגיעו גהל ופקיד-השומה להסכם פשרה, שאותו העלו על הכתב (להלן: הסכם הפשרה). הצדדים הגישו את הסכם הפשרה לבית-המשפט על-מנת שניתן לו תוקף של פסק-דין, ואולם בהמלצתנו חזרו בהם הצדדים מבקשה זו, ואף מחקו את ערעוריהם".** (שם, 436, ההדגשה אינה במקור).

מן האמור לעיל נובע כי הצדדים מחקו את ערעוריהם, ולכן פסק הדין שניתן על ידי בית המשפט המחוזי תקף לכל דבר ועניין, וניתן ללמוד מדבריו של בית המשפט המחוזי על

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ
E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

מעורבותו של גהל בהליכי רכישת הטבק לסוגיו השונים ומחיריו. מעורבות זו, כפי שמתוארת על ידי כבוד השופט **א' פלפל**, הייתה אינטנסיבית:

> **"מהראיות שבפני עולה בבירור כי נכונות העובדות המפורטות בסעיפים 5-8 בתצהירי טאירי הנ"ל, היינו לגבי היותו של המערער, מר זורח גהל, <u>האיש היחיד בחברת דובק</u> שניהל מו"מ עם ספקים וסיכם אתם את כל הפרטים הנוגעים לרכישת הטבק, ובכלל זה כמובן, סוגי ומחירי הטבק"** (שם, ע' 32 סעיף 5, ההדגשה לא במקור, י.ש.)

באשר לתקופת פעילותו בדובק מציין בית המשפט:

> **"חברת דובק, שבינה לבין המערער מתקיימים קשרים הדוקים גם <u>לאחר יציאתו של המערער לחו"ל...</u> לפי הראיות שבפני היא ממשיכה, בידיעתו של המערער, וככל הנראה גם בהנחייתו, לדרוש ממנו חומרים הדרושים לייצור במפעלה"** (שם, ע' 42, ההדגשה אינה במקור).

יוצא, איפוא, כי פעילותו לא הסתיימה עם עזיבתו את דובק. מעבר למעורבותו האישית, כפי שתוארה לעיל, ולהיותו דירקטור (לא פעיל כטענת המבקש) בשנת 1993, אני סבור כי יש רלבנטיות וקשר הדוק בין סוגי הטבק הנרכש להליכי ייצור הסיגריות, סוגי ורמות החומרים הממכרים שהוכנסו בזמן ייצורן, שזה לב ליבה של התביעה, נשוא בקשה זו.

לאור עדותו זו של וורמברנד, כמו גם לאור קביעותיו הנחרצות של כבוד השופט **א' פלפל** בתיק מס ההכנסה, אני קובע כי תצהירו של וורמברנד מצביע על ידיעה אישית בדרגה הנדרשת לצורכי ההמצאה.

<u>טענת השיהוי</u>

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

8. לטענת המבקש, יש לדחות את הבקשה מחמת שיהוי, שכן בין הגשת כתב התביעה בספטמבר 1998 ועד יוני 2000 לא נעשה כל ניסיון המצאה. אף וורמברנד עצמו אישר כי במשך שנתיים לא עשה דבר על מנת לברר את כתובתו של המבקש בחו"ל (ע' 8 ו- 10 לפרוטוקול), הניסיון היחיד שנעשה בשנת 2000 בוטל על ידי בית המשפט בהחלטתו מיום 3.4.01 (בש"א 3171/01). בקביעתה של כבוד השופטת **מ' מזרחי**. מבש"א זו עולה כי המשיבה לא פנתה לקונסוליה לשם איתור כתובתו, לפני ניסיון ההמצאה הכושל לאשת המבקש ביוני 2000. גם לאחר ביטול ההמצאה בארץ, נקפו עשרה חדשים עד להגשת הבקשה להיתר ההמצאה מחוץ לתחום שנעשה ביום 5.2.02. הבקשה הוגשה, איפוא, לאחר כשלוש וחצי שנים ממועד הגשת התביעה. שיהוי של שלוש וחצי שנים בהגשת בקשה להיתר המצאה מהווה עילה לביטול היתר ההמצאה שניתן.

לטענת המשיבה, מאז שניתן צו ההמצאה השהו הנתבעים למיניהם את הדיון במשך כשנתיים וחצי. זוהי תביעה רבת נתבעים שחלקם הגדול מחו"ל, והתובעת פעלה בו זמנית לאיתורם, בפנותה לנציגיהם של הנתבעים תושבי החוץ. אלה סרבו לקבל התביעה. המשיבה ניסתה למצות ככל שניתן את אפשרות ההמצאה בישראל, ומשלא צלח ניסיון זה, פעלה להמצאה מחוץ לתחום. גהל היה רשום במרשם האוכלוסין בכתובתו בהרצליה פיתוח. כאשר בוצעה המצאה לאשתו שם, המצאה שבוטלה על ידי בית המשפט, אשתו לא מסרה את כתובתם בחו"ל, והיה על המשיבה לנסות ולאתרו בכוחותיה. לטענתה, לאחר איתורו נוהל עימו מו"מ לפשרה, ומשלא הבשיל נתבקשה ההמצאה אל מחוץ לתחום ובוצעה בהתאם. עוד טוענת המשיבה, על פי עדותו של וורמברנד, בשנת 2000 גהל עדיין לא היה רשום בקונסוליה, עדות שלא נסתרה על ידי המבקש, ולא הובאה כל ראיה בעניין.

לסיכומו של דבר, טוענת המשיבה: "לא היה כאן שיהוי אלא ניסיון התחמקות של אדם הנמלט מאימת הדין הישראלי לחו"ל, תוך העלמת כתובתו בחו"ל. אין ליתן לגהל פרס על תמרוני ההתחמקות שלו מן החוק".

כן, טוענת המשיבה, היה עליה לבדוק ולחפש במאגר של מיליוני מסמכים, שנלקחו על ידי מר גהל עם עזיבתו את דובק. החיפוש החל בשנת 1999 , נמשך באנגליה בשנת 2000, והיו מסמכים שנתקבלו רק בחודש מרץ 2001. רק עם קבלת המסמכים הללו ניתן היה להתחיל למיינם, ומכאן האיחור שבהמצאה.

בתגובה מציין המבקש כי המשיבה לא פרטה מהן ה"פעולות המורכבות" שעשתה, כמצוין בתצהירו של המנכ"ל, ובאלו חקירות נקטה כדי לגלות את כתובתו. כן לא הביאה ראיה לטענתה כי המבקש התחמק והסתיר את כתובתו בחו"ל. באשר להסבר השיהוי בגין המסמכים הרבים שנאלצה לברור, והנתבעים הרבים, אין, לטענתו, דבר בין זה להיתר ההמצאה. התביעה הוגשה בשנת 1998, ומכאן עולה כי כבר אז הייתה המשיבה סבורה שיש בידה חומר כדי לתבוע את המבקש.

9. בחנתי את הטענות הללו, ומסקנתי היא שגם אם היה שיהוי, היו נסיבות שהקשו על המשיבה מלבצע את ההמצאה.

תקנה 501(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 קובעת:

"בית המשפט או הרשם רשאי שלא להיעתר לבקשה לפי תקנת משנה (א) אם ראה מנסיבות העניין שהבקשה הוגשה באיחור בלתי סביר"

כבוד השופט **י' זוסמן** קבע בבר"ע 13/78 , **M S "KATHARINA" נ' בידרמן חברה לביטוח**, פ"ד לב(2), 539 כי איחור של שנה וחצי מהווה נימוק לסירוב בית המשפט להעניק ההיתר:

"לא ניתן כל נימוק סביר להשהיית קבלת ההיתר, מחודש פברואר 1975 בו הוגשה התובענה עד לחודש ספטמבר 1976, בו הושג היתר ההמצאה, אשר-על-כן מן הדין היה, על-פי תקנה 468 (ב) לסרב לבקשת ההיתר" (שם, 541).

בע"א 837/87 הנ"ל, בחן כבוד השופט **א' גולדברג** אלו פעולות עשה מבקש ההיתר בעניין ההמצאה. אם המבקש לא עשה דבר, בבחינת "חוסר מעש" ניתן יהיה לטעון לשיהוי:

"אכן, בדיקת האיחור אינה נעשית באופן אריתמטי, ולפיכך נקבע בבר"ע 210/81 הנ"ל, כי איחור של קרוב לשנתיים אינו איחור בלתי סביר. אולם שם לא נקט התובע חוסר מעש במשך תקופה זו, ופתח בהליכים שונים, אלא שלא עלה בידו לקבל היתר נכון, עקב טעויותיו בזהות הנתבעת, ועקב תקלות בהמצאת כתבי בי-דין בשפה הגרמנית. במקרה שלנו אין למשיב, כאמור, כל הסבר של ממש לאיחור בהגשת הבקשה". (שם, 553, 554)

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

לטענת המשיבה, מקרה זה הוא הפעם היחידה שבו נעשה שימוש בתקנת מישנה 501(ב) לפסילת המצאה, על ידי בית המשפט העליון, וגם כאן הטעה התובע את בית המשפט לגבי נסיעתו לחו"ל של הנתבע.

המבקש שולל טענה זו בציינו כי בתי המשפט המחוזיים ביטלו או נמנעו מלכתחילה לתת היתרי המצאה מחוץ לתחום עקב שיהוי. לעניין זה הוא מאזכר את בש"א (ירושלים) 3124/99 - **famanos consllidated inc ואח' נ' אדמונד ספרא ו-6 אח'**. תק-מח 99(3), 1314 , בו קבעה כבוד השופטת **ד' וכסלר**:

" **השיהוי בהגשת הבקשה אינו סביר**" (שם, 1316)

כך גם קבע כבוד הרשם **ע' גרשון** בבש"א (חיפה) 11627/01- **Montengro Iberica S.A נ' פרידנזון מנופים והובלות**, תק-מח 2002(3), 10984 נאמר:

"בשל האיחור הבלתי סביר בהגשת הבקשה להתיר את המצאת התביעה לנתבעת, לספרד, (איחור שלא ניתן לו כל הסבר המניח את הדעת), הרי שנראה לי כי זהו מקרה בולט שבו ראוי שבית המשפט יפעיל את שיקול דעתו בדבר ביטולו של היתר להמצאה אל מחוץ לתחום השיפוט". (שם, 1992).

10. מן האמור לעיל עולה כי כאשר מועלית טענת שיהוי, ראוי לבדוק כל מקרה לגופו, ולבחון מהן הנסיבות להתמשכות ההליך. בבר"ע 210/81 RAPID --HOLZ 7 SOHN נ' זאיד שעין ו-2 אח', פ"ד לו(3), 633 בוחן כבוד השופט **מ' בייסקי** את הקשיים העומדים בפני התובע בעצם הגשת כתב תביעה בציינו:

"גם אני בדעה, שאין ממש בטענת השיהוי, ובנדון נראות לי הנמקותיו של השופט המכובד קמא, כי לעניין השיהוי בכגון דא, לאו דווקא התאריך שבו נולדה עילת התביעה הוא הקובע אלא מועד הגשת כתבה תביעה. ובנסיבות העניין דכאן, כפי שפורטו על-ידי חברי המכובד, והקשיים, בפניהם עמד המשיב, לגלות את היצרן הנכון וההשתלשלות שתוארה, אין לגרוס, כי המועד שחלף הוא בעוכרי המשיב". (שם, 646)

הקשיים הללו של איתור רלבנטיים לכל טענת שיהוי, בין אם השיהוי הוא בעצם הגשת כתב התביעה, כמו במקרה המאוזכר, ובין אם הוא באיתורו של נתבע זר כמו בענייננו. נותר, איפוא לבחון האם המשיבה קפאה על שמריה או שפעלה לאיתורו של המבקש תוך זמן סביר.

אמנם התביעה הוגשה בסוף שנת 1998, ובקשת ההמצאה אל מחוץ לתחום הוגשה רק , בפברואר 2002, ברם אין להתעלם מן הניסיונות שעשתה המשיבה לאיתורו של המבקש, כמו גם איתורם של יתר הנתבעים הזרים בתביעה.

לא בחנתי את כל פעולותיו של גהל לעומק, במסגרת בקשה זו, ברם מתיאור הוצאת המסמכים, כפי שתואר בתיק מס הכנסה, כמו גם תיאוריו של וורמברנד לגבי ניסיונות הוצאת המסמכים, ושאר המעשים שתוארו, אני למד כי איתורו לא היה פשוט כלל ועיקר. וורמברנד מציין בעדותו כי המשיב טשטש את כתובתו בחו"ל. כאשר נשאל על טענתו זו על ידי ב"כ המבקש הוא השיב:

> **"ישבנו כולנו בלונדון והוא העדיף לקחת חדר ישיבה שם, וגם שם לא לדון על כתובתו בחו"ל".** (ע' 9 לפרוטוקול).

כבוד השופט **א' פלפל** מציין בפסק דינו בהקשר אחר:

> **"מהאמור לעיל מסתמנת תמונה ברורה של אדם שיש לו הרבה מאד מה להסתיר, דבר שעולה גם מההודעות שנתן במכס ובמשטרה ומכל החומר הצוי בתיק"** (ע' 29 לפסק הדין, סעיף 52).

11. לא הובאו בפני ראיות מתי נרשם המבקש בקונסוליה. מחד גיסא, כל שמציין המבקש, בהתבססו על החלטתה של כבוד השופטת **מ' מזרחי**, הוא כי באותה החלטה נקבע כי עד לניסיון הכושל ביוני 2000 לא פנתה המשיבה לקונסוליה. מאידך גיסא, המשיבה מציינת כי על פי עדותו של וורמברנד עד שנת 2000 לא היה המבקש רשום כלל בקונסוליה. כך מציין וורמברנד בעדותו:

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

"שלחתי מישהו באופן אישי, פנינו לקונסוליה שלא ידעה עליו כלום, כשאנו מצרפים לזה את פסק הדין שהיה" (פסק דינה של השופטת מזרחי, ע' 9 לפרוטוקול).

עוד עולה מעדות זו כי לאחר איתורו, נוהל עימו מו"מ לפשרה, דבר שעשוי להסביר את השיהוי של עשרת החדשים הנוספים.

לאור הפעולות שנעשו לאיתורו של המבקש, כמו גם התרשמותי ממעשיו, כמתואר בתיק מס ההכנסה, אני קובע כי השיהוי הנטען שהיה בהגשת הבקשה אינו מצדיק את ביטול היתר ההמצאה שניתן.

-

<u>התיישנות:</u>

12. לטענת המבקש התובענה התיישנה זה מכבר. התקופה הרלבנטית לתביעה היא בין השנים 1990 עד 1998, ואין חולק על כך כי מאז שנת 1988, (שנתיים לפני התקופה הרלבנטית) המבקש העתיק את מקום מגוריו לאנגליה.

בכל התקופה הרלוונטית לתביעה, כשהמבקש היה בחו"ל, נוהלה החברה בפועל על ידי המנכ"לים שלה ויו"ר מועצת המנהלים, ואילו גהל לא השתתף אף פעם בישיבות ההנהלה ולא היה פעיל כלל בחברה. רישומו כדירקטור בדובק בשנת 1993 היה פורמלי ולחלקה של התקופה בלבד.

לפיכך, לטענתו, לא ניתן להרחיב את כתב התביעה לגבי תקופה מוקדמת מזו שבכתב התביעה, שכן זוהי הרחבת חזית וחריגה מתקופת ההתיישנות, דבר ההופך את התקופה הרלבנטית לתקופה אינסופית.

גם אם היה מקום להאריך את התקופה על פי סעיף 89 ל<u>פקודת הנזיקין</u>, הרי שגם כך חלפו עשר השנים הקבועות בפקודה, שכן התביעה הוגשה במועד מאוחר מעשר שנים מאז שעזב גהל את דובק.

המשיבה טוענת כי עילת התביעה הכספית התגבשה ברגע הוצאתה את הכסף, בעבור טיפול בחולים, בשנים 1990- 1998, ואילו המרכיב של המעשה או המחדל אשר גרם לנזק קרה לפני כן, שכן נדרש פרק זמן עד שהעישון ייגרום לסרטן. זהו נזק לטווח ארוך. יוצא איפוא, כי לפני 1990 נעשו המעשים שהביאו לנזק שהביא להוצאותיה של המשיבה בשנים נשוא כתב התביעה.

13. השאלה הנשאלת היא, מה הוא היום הקובע לעניין מרוץ ההתיישנות, היום בו אירע הנזק, או היום שבו נתגלה. סעיף 89 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן" "סעיף 89") קובע:

> **"לעניין תקופת התיישנות בתובענות על עוולות - "היום שנולדה עילת התובענה" הוא אחד מאלה:**
>
> **(1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל - היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או המחדל נמשך והולך - היום שבו חדל;**
>
> **(2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל - היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע - היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק".**

בחלק הראשון לסייפא סעיף 89(2) נאמר, כי אם לא נתגלה הנזק ביום שבו אירע, יתחיל מניין ההתיישנות ביום שבו נתגלה. ברם בחלק השני של הסייפא נאמר כי גם במקרה של גילוי מאוחר, תתיישן התביעה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק. לכן לא יידחה מועד פתיחתו של מרוץ ההתיישנות מיום אירוע הנזק, ולא ניתן להתחשב במועד בו נתגלה הנזק. קיצורו של דבר: התועלת, שיכול להפיק הנפגע ממחלה סמויה מסייג הגילוי המאוחר שבסעיף 89(2), מוגבלת ביותר. סעיף זה מגביל את תקופת ההתיישנות לעשר שנים מיום אירוע הנזק ובכך הוא מסייג את כלל הגילוי המאוחר של הנזק.

14. פרופ' **ישראל גלעד** במאמרו, התיישנות בנזיקין ומחלות סמויות, משפטים י"ד 1984/85, ע' 505-506, בוחן את מועד לידתן של עילות התביעה במחלות "סמויות", ממנה עולה כי בעוולות שהנזק הוא היסוד שבהן, יחל מרוץ ההתיישנות עם אירוע הנזק. ברם, יש להבחין בין מחלות דגירה למחלות של נזק מצטבר. מרוץ ההתיישנות במחלות הסרטן מתחיל כבר בתוך תקופת החשיפה, זאת בניגוד לנזק מצטבר שבו כל שאיפה גורמת לנזק עצמאי ומהווה "אירוע נזק" שמתחיל עם תקופת החשיפה ומסתיים איתה. במקרה זה

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

מניין ההתיישנות ייעשה בנפרד לגבי כל יחידת נזק. יוצא כי כאשר תקופת החשיפה ארוכה, התוצאה היא שחלקו המוקדם של הנזק מתיישן, וחלקו המאוחר לא.

בת"א (חי)1359/75, **הורוביץ פליקס נ' חברת החשמל לישראל בע"מ**, (טרם פורסם), סווג הנזק הנסתר בגין נזקי סרטן עור שמקורו בחשיפה לחומר המצוי בחוטי החשמל כמקרה של נזק מצטבר. כבוד השופטת ש' נתניהו קבעה כי ההתיישנות תחול עשר שנים לאחר אירוע הנזק האחרון, שכן בנזק מצטבר לא ברור איזה נזק אירע באיזה תקופה, ולפיכך דין כל הנזק שהתגלה מאוחר להתיישן, בציינה:

> **"כאמור, נראה שעיקר הנזק נגרם בתקופה היותר מקדמת שבה החשיפה לקריאוזוט היתה רבה יותר, אך הוא נתגלה בתקופה המאוחרת יותר, דבר המוסבר מהבחינה הרפואית כי ד"ר גולדן והפרופ' חיים תמימי דעים שגילויי המחלה יכולים להופיע זמן רב ואפילו 10-15 שנה לאחר הופעת המחלה. אך לא ניתן להפריד ולקבוע איזה חלק מהנזק נגרם לפני תחילת ההתישנות, ואיזה בתקופה שכבר התיישנה ומטעם זה היה מקום עפ"י ההלכה הנ"ל לדחות את טענת ההתישנות. אלא שגם אם אקבל כי החשיפה לקריאוזוט נמשכה עד היום האחרון של עבודתו של התובע, כפי שהוא אומר בעדותו, עומדת לה לנתבעת הוראת הסיפא לס. 89(2) לפיה תתישן התובענה בכל מקרה כעבור 10 שנים מיום אירוע הנזק, אף אם לא התגלה עד אז...**
> **אך התביעה הוגשה רק באוק' 1975 ועברו לכן יותר מ-10 שנים מאירוע הנזק האחרון ולפיכך דינה להדחות מטעמי התישנות".**

כאמור, הסייפא של סעיף 89(2) נוגסת נגיסה של ממש בנפקותו של סייג הגילוי המאוחר, שבשום מקרה לא ידחה את מועד פתיחת מירוץ ההתיישנות מעבר ליום אירוע הנזק, מבלי להתחשב מתי נתגלה הנזק.

15. יש, איפוא, לבחון האם יהיה לתובעת מזור מכוח חוק ההתיישנות, במקרה של גילוי מאוחר. סעיף 8 לחוק ההתיישנות, (להלן: "סעיף 8") תשי"ח-1958 קובע:

> **"נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאף בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה".**

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

סעיף זה מקל עם התובע, באפשרו לפתוח את מרוץ ההתיישנות מיום גילוי הנזק ללא המגבלה הקיימת בסעיף 89. ברם, יש לבחון מהו יחסו של סעיף 8 להוראה הספציפית בסעיף 89(2) לפקודה, לעניין נזק שהתגלה מאוחר. שני הסעיפים הללו מתייחסים כאמור, למצב הגילוי המאוחר, אך ההסדר שהם קובעים לחישוב תקופת ההתיישנות שונה.

16. שאלת היחס בין שתי הוראות החוק נדונה בע"א 148/89, שיכון עובדים בע"מ נ' עזבון יוסף בליבאום ז"ל, פ"ד מט(5), 485 . באותה פרשה הבחין כבוד השופט **א' מצא** בשלוש חלופות:

> **"לשאלת הזיקה בין סעיף 8 לחוק לבין סעיף 89(2) סיפא לפקודה ניתן, עקרונית, להציע אחת משלוש תשובות עיקריות: האחת, כי הסדרו של סעיף 89(2) לפקודה מהווה דין מיוחד הגובר על הסדרו הכללי של סעיף 8 לחוק. משמע שסעיף 8 לחוק כלל אינו חל על עילות תובענה שסעיף 89(2) דן בהן. השנית, כי הסדריהם של שני הסעיפים מתקיימים, זה לצד זה, והינם בעלי תחולה מצטברת. והשלישית, כי ביחס לעילות האמורות בסעיף 89(2) יש להוראת סעיף 8 תחולה חלקית. לשיטה זו, סעיף 8 לחוק חל על כלל רכיביה האחרים של עילת התובענה אך אינו חל על רכיב הנזק, שלגביו מצוי הסדר מיוחד בסעיף 89(2) (ראה מאמרו הנזכר של גלעד, בעמ' 138, וה"ש 243, שם).** (שם, 508)

פרופ' **ישראל גלעד** סבור (במאמרו הנ"ל, ע' 507-510), כי סעיף 8 נדחה מפני סעיף 89(2) בשל היותו דין ספציפי הדוחה דין כללי, וכן לאורו של סעיף 27 לחוק ההתיישנות, המכפיף את הוראות החוק לתקופות התיישנות הקבועות בדינים אחרים.

מאידך, המלומדים **אנגלרד, ברק, וחשין**, בספרם דיני הנזיקין - תורת הנזיקין הכללית (עורך **ג' טדסקי**, מהד' שניה, ירושלים, תשל"ז-447), מעלים נימוקים לעניין תחולתו של סעיף 8 בציינם:

> **"ראשית, אם נקבל את הסברה שסעיף 8 מעלה ברשתו את שני סוגי העוולות האחרים, קשה למצוא טעם טוב לכך שעל עוולה בה משמש נזק תחול הוראת סעיף 89(2), בעוד על שני סוגי העוולות האחרים תחול הוראת סעיף 8. מכל מקום ניתן להטיל ספק אם זו הייתה אמנם כוונתו של המחוקק. שנית, ספק אם ההלכה שזהותו**

של הנתבע הינה בעילת התובענה, בגדר סעיף 8 לחוק ההתיישנות, תתפוס אף בפירושו של סעיף 89. אם כך הדבר, הנאמר ששאלת נזק הנגלה בעת מאוחרת תישלט בחלקה על ידי סעיף 89(2), בעוד בחלקה האחר, כגון זהות הנתבע, תישלט על ידי סעיף 8".
(שם, ע' 732-733).

כבוד השופט **א' ריבלין** בע"א 1254/99, **אבידור המאירי נ' הכשרת הישוב , חברה לביטוח,** (להלן: "פרשת הכשרת היישוב") פ"ד נד(2), 535, מנתח באריכות את יחסי הגומלין בין שני הסעיפים הללו ומסקנתו היא כי רק הגישה השלישית מתיישבת עם עמדת הפסיקה בציינו:

"בפועל רק הגישה השלישית מאפשרת להוראות הסעיפים 8- 89(2) לדור בכפיפה אחת. הגישה הראשונה שוללת לחלוטין את תחולתו של סעיף 8 על עילות תובענה שסעיף 89(2) דן בהן. היא לא אומצה בפסיקה. השניה מרוקנת מכל תוכן את מגבלת הזמן עליה מורה סעיף 89(2) (דברי השופט מצא בע"א 148/89 הנ"ל, בעמ' 505), ורק השלישית מיישבת בין שתי ההוראות על-ידי שהיא קובעת להוראת סעיף 8 תחולה חלקית. הגישה השלישית מתיישבת היטב עם עמדת הפסיקה גם באשר למקרים אחרים - בהם התעוררה שאלת היחס שבין חוק ההתיישנות להסדר מיוחד אחר". (שם, 548, סעיף 11)

17. נשאלת איפוא השאלה, מהי אותה תחולה חלקית של סעיף 8 ומתי היא תחול. לשם כך יש להבחין מהי הדרך בה ייקבע מועד התגלותו של הנזק. קיימות שתי גישות: הגישה הסובייקטיבית, רואה את מועד ההתגלות ביום בו התגלה הנזק לניזוק, ואילו הגישה האובייקטיבית רואה בהתגלות הנזק לעולם "לעין המדע", ולאו דווקא לניזוק עצמו.

סעיף 8 לחוק מחייב מבחן גילוי אובייקטיבי לעניין הגילוי המאוחר של הנזק הנטען, ואילו בסעיף 89(2) אין התייחסות לשאלת המבחן שיש לנקוט. המבחן האובייקטיבי בוחן את הקשר הסיבתי שבין הנזק ובין האשם שגרם לו לבין שאלת גילוי הנזק עצמו, והמסקנה בפרשת הכשרת היישוב היא כי סעיף 8 מחיל את כלל הגילוי המאוחר על כל העובדות המהוות יסוד מיסודות העוולה, ואילו סעיף 89 מחיל את הנזק בלבד:

"נראה כי אכן ראוי להפריד בין שאלת גילוי הקשר הסיבתי העובדתי, המתקיים בין הנזק ובין האשם שגרם לו, לבין שאלת גילוי הנזק עצמו; בעוד שעל רכיב הנזק בעילת התובענה חלות הוראות סעיף 89(2) לפקודה, נתפסת שאלת הקשר הסיבתי ברשתו של סעיף 8 לחוק" (שם, 551).

על הלכה זו חזר, לאחרונה, כבוד השופט **א' רובינשטיין** בע"מ 8098/04, **פלונית נ' פלונים** (טרם פורסם), בציינו:

"ההסדר הכללי מצוי בחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, שאליו מצטרף ההסדר הספציפי לדיני הנזיקין כפי שהוא מוצא את ביטויו בסעיף 89 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש)" (ע"א 34/95 גבעון נ' ד"ר ברמה, פ"ד נ(4) 462-466, 467 (השופט אור)). נקבע בפסיקה, כי שני ההסדרים חיים זה לצד זה, והם בעלי תחולה מצטברת (ע"א 4114/96 המאירי נ' הכשרת הישוב, פ"ד נב(1) 857, 865 (השופט גולדברג)). (שם,סעיפים ט"ו, ט"ז).

יוצא, איפוא, כי יש להפריד בין יסוד הקשר הסיבתי ובין יסוד הנזק לעניין חישוב תקופת ההתיישנות. סעיף 8 מחיל גם את גילוי יסוד הקשר הסיבתי, בהתבססו על בסיס רפואי מדעי לקשר בין הנזק לבין המעשה או המחדל המיוחס לנתבע, בנוסף לרכיב הנזק עצמו, שקיים בשני הסעיפים.

18. לשם קביעת הקשר הסיבתי-המשפטי הנדרש נקבעו על ידי הפסיקה שלושה מבחנים: מבחן הצפיות, מבחן הסיכון ומבחן השכל הישר. (ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית, בית שמש ואח', פ"ד לז(1) 146, ע"א 8199/01 **עיזבון המנוח עופר מירו ז"ל נ' מירו** (טרם פורסם) סעיפים 4-6 לפסק הדין; י' גלעד "הסיבתיות במשפט הנזיקין הישראלי - בחינה מחודשת" משפטים יד' (תשמ"ד),25-27, 15).

על-פי **מבחן השכל הישר** - הקשר הסיבתי יישלל רק מקום שבתהליך הגרימה מעורבים גורמים בלתי צפויים, כגון מאורעות טבע בלתי רגילים או מעשה רצוני של אחר, אשר אירעו לאחר ביצוע הפעולה הרשלנית. על-פי **מבחן הסיכון** - קשר סיבתי משפטי

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

מתקיים כאשר הנזק נמצא במתחם הסיכון שיצרה התנהגות המעוול. ואילו על-פי **מבחן הצפיות** - נדרש כי המעוול יצפה את התרחשות הנזק כתוצאה ממעשהו. לעניין זה די כי המעוול יצפה את סוג הנזק, קרי את תהליך הגרימה על תוצאותיו האפשריות (ראו דנ"א 7794/98 **משה נ' קליפורד ואח'** הנ"ל, בסעיף 11 לפסק דינו של כב' השופט **ת' אור**).

בענייננו, קיים קשר סיבתי מובהק בין העישון למחלות הריאה, על פי המבחנים הללו. למותר לציין כי על כך מבססת המשיבה את תביעתה. לכן שאלת ההתיישנות והגילוי המאוחר נתפסת ברשתו של סעיף 8 לחוק, ללא מחסום הזמן הקבוע בסעיף 89(2) לפקודה.

19. למען הזהירות אציין, כי גם אם נצא מנקודת הנחה כי סעיפי ההתיישנות הנ"ל אינם יכולים לדור בכפיפה אחת, ונלך בדרכו של סעיף 89(2) המכיר בעשר שנות התיישנות מיום אירוע הנזק, גם אז לא חלה התיישנות על התובענה. ככל שהדבר נוגע למבקש, לגבי מעשיו בדובק, גם אם הסתיימו בשנת 1988, מרוץ ההתיישנות מתחיל מיום זה, ולפיכך מסתיים לאחר עשר שנים, בשנת 1998, שהוא מועד הגשת התובענה על ידי המשיבה. עוד אציין, כי תאריך עזיבתו המדויק של גהל את דובק לא צוין, אלא רק השנה, ולכן אני קובע, לצורך בקשה זו, כי התביעה היא בתוך עשר השנים שבין עזיבתו של גהל את דובק ובין מועד התביעה. יתרה מכך, על פי ספרי דובק, גהל רשום כדירקטור בשנת 1993, וכל עוד לא הופרכה עובדה זו הרי שחזקה שרישום זה תקף, ומכל מקום יצריך העניין בדיקה במסגרת הליכי התביעה לגופה.

באשר לטענת המבקש בדבר הרחבת החזית מעבר לתקופה הרלבנטית לכתב התביעה, יש מקום לסווג שני סוגים של ניזוקים:

א. קבוצות של ניזוקים שאירוע הנזק לגביהן אירע/התגלה בשנתיים הראשונות, בין 1988 ל 1990 , והם אינם יכולים להיכלל בכתב התביעה הרלבנטי לשנים 1990-1998.

ב. קבוצות של ניזוקים (מרביתם) בהן אירע/התגלה הנזק לאחר שנתיים או יותר מהיום הקבוע שהוא שנת 1988, לגביהן הנזק אירע בתוך התקופה הרלבנטית לכתב התביעה.

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ
E:\LZ Backup 01-14\Clients\TFK Litigation Database\Israel\Amos Hausner cases August 2014\clalit v. Gehl - service out of jurisdiction.doc

יצוין כי נתון זה מחייב הצגת ראיות מטעם התובעת לגבי קבוצות הניזוקים השונות, ולא זה השלב לדון בכך.

לסיכום, אני קובע, כי לא חלה התיישנות על התביעה.

20. בשולי החלטתי אעיר, כי ב"כ הצדדים, בשתי הבקשות, ביקשו שהחלטותיי תינתנה בכובעי כשופט, על מנת שבקשת רשות ערעור תוגש, על ידי מי מהצדדים, ישירות לבית המשפט העליון, שם תלויים ועומדים הערעור והרע"א בנושא המחיקה על הסף. ככלל, אין הסדר דיוני זה רצוי, באשר בקשות אלו מופנות לרשם, ואין הצדקה כי הערעורים בגינן יעשו דרכם ישירות לבית המשפט העליון. נעתרתי לבקשת ב"כ הצדדים, לאור חשיבות הנושא והיקף התביעה יוצא הדופן (מדובר בתביעה בהיקף ע"ס 7.6 מיליארד ש"ח), ולפיכך יש ליתן לבית המשפט העליון ליתן את דברו במכלול הבקשות הקשורות בתביעה הנדונה.

התוצאה

21. אני דוחה את שלוש טענות הסף של המבקש. החלופות שבתקנה 500 לא הועלו על ידי המבקש בבקשה זו, ברם דנתי בהן בבש"א 3241/02. ההחלטה בבש"א זו רלבנטית גם לבקשה זו, (למעט תקנה500(6), שעניינה צווי מניעה), והיא ניתנת בו זמנית עם החלטה זו.

המבקש יישא בהוצאות המשיבה ושכ"ט עו"ד (כולל) בסך 5,000 ₪ + מע"מ.

המזכירות תעביר העתק מההחלטה לצדדים.

ניתנה היום ה' בכסלו, תשס"ה (18 בנובמבר 2004) בהעדר הצדדים.

המאגר המשפטי הישראלי nevo.co.il נבו הוצאה לאור בע"מ

יוסף שפירא 54678313-3227/02

יוסף שפירא - שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן